

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича

Затверджено

На засіданні кафедри сходознавства
імені професора Ярослава Дашкевича
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28.08.2024 р.)

Завідувач кафедри доц. Ольга МАКСИМІВ

Силабус із навчальної дисципліни
«Письмо Близького Сходу»,
що викладається в межах ОПП «Арабська мова та література,
українська мова та література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 035 Філологія

Львів 2024 р.

Силабус курсу “Письмо Близького Сходу” 2024-2025 навчального року

Назва курсу: “Письмо Близького Сходу”

Адреса викладання курсу: м. Львів, вул. Університетська, 1

Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна: філологічний факультет, кафедра сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича

Галузь знань, шифр та назва спеціальності: 03 Гуманітарні науки, 035 філологія, 035.060 східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська

Викладач курсу: Мацкевич Андрій Романович, к. філол. н., доцент кафедри сходознавства імені професора Ярослава Дашкевича

Контактна інформація викладача: andrii.matskevych@lnu.edu.ua,
<http://philology.lnu.edu.ua/employee/matskevych-andrij>

Консультації по курсу відбуваються: в день проведення практичних занять (за попередньою домовленістю)

Сторінка курсу: <https://philology.lnu.edu.ua/department/shodoznavstva-imeni-profesora-yaroslava-dashkevycha>

Інформація про курс: курс створено, аби надати студентам необхідні знання для опанування графікою літературної арабської мови.

Коротка анотація курсу: “Письмо Близького Сходу” – це вибіркова дисципліна зі спеціальності 035.060 “східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська” для студентів I курсу східної філології освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”, що викладається в 2 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Мета курсу: підготовка майбутніх фахівців із близькосхідних студій, які як філологи повинні володіти не лише сучасною арабською мовою, а й опанувати базові навички з арабської каліграфії, дослідити історичне походження та становлення арабського письма, ознайомитися з мовами, які використовували раніше, а також використовують зараз на письмі видозмінену арабську графіку.

Сформульована мета зумовлює такі **завдання:** розглянути основні каліграфічні стилі, походження та становлення арабського письма; ознайомитися з мовами, які застосовують на письмі видозмінену арабську графіку; опанувати основні каліграфічні прийоми.

Література для вивчення дисципліни:

1. Arab Painting: Text and Image in Illustrated Arabic Manuscripts / Edited by Anna Contadini. – Leiden ; Boston : Brill, 2007. – 285 p.
2. *Brustad Kristen, Al-Batal Mahmoud, Al-Tonsi Abbas.* Alif Baa with Multimedia : Introduction to Arabic Letters and Sounds / Kristen Brustad, Mahmoud Al-Batal, Abbas Al-Tonsi. – Second Edition. – Washington D. C. : Georgetown University Press, 2009. – 184 p. (1 DVD-ROM)
3. Gacek A. Arabic manuscripts : a vademecum for readers / Adam Gacek. – Leiden ; Boston : Brill, 2009. – 369 p.
4. *Ja'far M.* Arabic Calligraphy : Naskh Script for beginners / Mustafa Ja'far. – London : British Museum Press, 2002. – 31 p.

5. *Osborn J. R. Letters of light : Arabic script in calligraphy, print, and digital design / J.R. Osborn. – Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 2017. – 281 p.*
6. *Schimmel A. Calligraphy and Islamic Culture / Annemarie Schimmel. – London : I.B. Tauris & Co Ltd., 1990. – 282 p.*
7. *Wightwick Jane, Gaafar Mahmoud. Mastering Arabic Script : a guide to handwriting / Jane Wightwick, Mahmoud Gaafar. – New York : Palgrave Macmillan, 2005. – 372 p. (2 audio CDs)*
8. *مهدي السيد محمود، علم نفسك الخطوط العربية / مهدي السيد محمود. – القاهرة : مكتبة ابن سينا، بدون التاريخ. – ١٥٩ ص.*

Тривалість курсу: 90 год.

Обсяг курсу: 64 години аудиторних занять (32 години практичних занять, 32 години лекційних занять) та 26 годин самостійної роботи.

Очікувані результати навчання: після завершення цього курсу студент буде:

- знати: історичне становлення арабської графіки, особливості каліграфічних стилів арабського письма, розрізняти основні почерки.
- вміти: читати і розуміти каліграфічні написи, виконані арабською графікою, застосовувати основні каліграфічні прийоми.

Ключові слова: арабська графіка, типи почерків, каліграфічні прийоми.

Формат курсу: очний, проведення практичних занять та консультацій для кращого розуміння тем

Теми:

Схема курсу

№ з/п	Назва теми	Форма заняття
1.	Зародження і походження арабського письма	Лекція
2.	Писемність в часи пророка Мухаммада (інструменти і матеріали)	Лекція
3.	Типи арабських почерків	Лекція
4.	Каліграфи класичної епохи ісламу	Лекція
5.	Каліграфічні прийоми	Лекція
6.	Мови, які послуговуються арабською графікою	Лекція
7.	Сульс, куфі та рука	практичне заняття
8.	Мусанна та тугра	практичне заняття
9.	Сучасні каліграфи	практичне заняття
10.	Арабська каліграфія у архітектурі та живописі	практичне заняття

Підсумковий контроль, форма: іспит в кінці другого семестру, комбінована (усно-письмова) форма

Пререквізити: для вивчення курсу студенти потребують базових знань з гуманітарного циклу шкільної програми

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу: лекція, практичне заняття, контрольна робота

Необхідне обладнання: мультимедійна дошка, інструменти для каліграфії

Критерії оцінювання: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються таким чином:

- контрольна робота: 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів (впродовж семестру): 25;
- домашні завдання: 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів: 25;
- іспит: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів: 50.

Підсумкова максимальна кількість балів: 100.

Питання до іспиту:

1. Зародження і походження арабського письма.
2. Писемність в часи пророка Мухаммада (інструменти і матеріали).
3. Типи арабських почерків.
4. Середньовічні каліграфи та їхній внесок у розвиток арабського письма.
5. Каліграфічні прийоми в арабській графіці.
6. Мови, які послуговуються арабською графікою: особливості каліграфії.
7. Сульс, куфі та рука.
8. Мусанна та тугра.
9. Сучасні каліграфи та їхній внесок у розвиток арабського письма.
10. Арабська каліграфія в архітектурі та живописі.

Опитування: анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу